

från den förbindelse, som åligger alla öfrige juris-studerande vid universitetet, att genom muntliga och skriftliga öfningar förvärfva vana och säkerhet att i juridiska ämnen begagna finska språket. Detta undantag anser jag i sig vara att beklaga samt också vara oberättigadt, hvarföre jag skulle föreslå att i denna del utskottets rättigadt, hvarföre jag skulle föreslå att i denna del utskottets betänkande måtte godkännas, ehuru uttryckt i andra ordalag, än de nuvarande; likaså att hvad i utskottets betänkande säges om ytterligare åtgärder för språkens likställande skulle få kvarstå, emedan § 20 i 1865 års förordning innehåller att i afseende å den nu ifrågavarande reformens fullständiga genomförande komme ytterligare föreskrifter framdeles att meddelas. Men härtill skulle dock läggas en underdånig anhållan, att Hans Kejsrerliga Majestät täcktes i ämnet aflåta proposition till ständerna. Mitt förslag skulle alltså lyda: att Ridderskapet och Adeln behagade återremittera ärendet till utskottet, för att affatta petitionen i ungefär följande ordalag, och på lämpligt sätt motivera densamma. De lyda: jemte det ständerna finna det önskvärdt, att den i § 2 af 1865 års förordning föreskrifna öfning i finska språket för de till juridiska fakulteten vid kejsrerliga Alexanders-universitet hörande studerande, må utan undantag få gälla, samt i öfrigt de ytterligare åtgärder för främjande af båda språkens likställighet, som i § 20 i samma nådiga förordning utlofvats, må vidtagas, anhålla ständerna i underdånighet, att Hans Majestät täcktes till ständerna aflåta proposition om grunderna för detta de båda inhemska språkens likställande vid domstolar och öfriga embetsverk i landet. Jag anhåller ödmjukast att de herrar, som benäget lofvat understödja detta förslag, ville hafva godheten att ytterligare motivera detsamma.

-- Herr *Snellman* om ordet och yttrade: Emedan det vördsamma förslag, jag haft äran framställa, af herr Landtmarskalken icke anses kunna komma till omröstning, så får jag ödmjukast anhålla att vidhålla förslaget sålunda, att slutmeningen ändras till en undernådig anhållan hos Hans Majestät, att Hans Majestät täcktes höra ständerna angående grunderna för språkens likställighet.

138 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 24.V 1877

Protokoll fördt hos Finlands ridderskap och adel

Herr *Snellman*: Ehuru jag i likhet med den föregående ärade talaren måste anse det vara fåfängt att anföra ett ord mot utskottets förslag, som nu är under pröfning, ty, såsom han, tror jag att i alla fall många både små och stora intressen redan hafva bestämt afgörandet af detsamma, vill jag likväl för min del mot detta förslag och mot det afgörande, jag förutser, inlägga äfven min protest.

Vi äro långt komne från det gamla; fiat justitia, pereat mundus. Vi hafva icke endast utstrukit eftersatsen, utan det är till och med fråga om att utstryka försatsen och glömma, att det dock är det rätta, som uppehåller nationerna. Man väger förluster, små olägenheter emot skyldigheten att göra rätt, emot att åtminstone uppställa såsom princip, att göra det rätt är, och bjuda till att i gerning iakttaga det.

Jag kan icke förstå, huru många allvarlige, instruerade, aktningvärde män kunna sätta sig ned att undersöka om en stegrad kurs verkligen har haft något inflytande på varupriserna i landet eller icke. De hafva närmast till hands priset på importen, de hafva också omtalat att priset

på importerade varor visserligen stigit, men man har dertill hört tilläggas orden: »det stannar dervid». Sådana åsigt, sådana yttranden äro för mig orimliga. Jag kan icke förstå, huru sådana åsigt kunna hysas och sådana uttalanden kunna ske. Ty det borde väl för en hvad vara klart att, om de importerade varornas pris stigit, d. v. s. äfven den utländska råvarans pris, så skall väl nödvändigtvis fabrikatets, tillverkningens pris stiga. Om alla producenter i landet få betala högre pris för alla utländska konsumtionsartiklar, jordbrukaren för sitt salt, sitt socker, sitt kaffe m. m., så är det naturligt, att han stegrar priset på sina varor. På andra sidan är det en afgjord sak att, när kursen står 10 procent högre, så måste exportören förtjena dessa 10 procent. Huru kan man betvifla, att också den inhemska konsumenten af exportvaran får betala denna vara 10 procent högre. Stegrad vinst på exporten har dessutom till följd stegrad konkurrens om exportvaran. Men då den tillverkade varans pris stegras, inträder äfven prisstegring på råämnena och arbetslegan. Vi hafva haft nog eklatanta bevis på inverkan af den gynnsamma konjunkturen för trävaru-exporten, i huru hög grad denna konjunktur höjde arbetspriserna. Det är också naturligt, då arbetaren får betala sin konsumtion icke blott af utländska utan äfven af inhemska varor, såsom t. ex. priset på smör och andra ladugårdsartiklar, spannmålen, sitt bröd högre, att han icke skall kunna lefva med den dagspenning, han förut erhållit. Jag förstår nu icke, huru någon kan tvifla på, att en högre kurs har denna inverkan. Det är icke fråga om, att icke särskilda varors pris kan sänkas och höjas äfven af andra orsaker. Men icke behöfver man uppsöka dessa orsaker, för att få afgjort, huruvida den högre kursen stegrar varupriserna eller icke. När den högre kursen kommit dertill, måste den hafva ytterligare stegrat priserna, eller omvänt prisernas fallande tillbakahållits af kursens stigande. Detta är så solklart, att jag icke förstår, huru man skall behöfva vidare utredning, skall behöfva sätta sig ned att arbeta härmed.

Af dylika växlingar bero oändligt många sväfvande transaktioner i landet, tusentals oafgjorda affärer. Förhållandet mellan borgenär och gäldenär, såvidt det gäller utlåning af penningar, är blott en fas af dessa affärer. Der finnes en mängd andra transaktioner, som äro sväfvande; och nu griper en författning som denna in i alla dessa och reglerar dem efter sitt behag. Det är detta, som jag anser vara ett ingrepp i eganderätten.

Komitén och propositionen hafva uppställt såsom sin konversionskurs proportionen 1 till 15 1/2 d. v. s. 15 1/2 vigts-delar silfver lika med en vigts-del guld. På hvilka grunder? På alls inga. Denna proportion, kan man säga, mellan silfver och guld har egentligen aldrig någonsin existerat i något land; den har icke ens existerat i Frankrike. Proportionen har alltid varit sväfvande, låt vara att den icke mycket aflägsnat sig från dessa siffror. Komitén har, för att motivera sitt antagande af densamma, sagt, att det är det rätta, att man icke alls afser den förändring, som kursen undergått från början af år 1876, man stannar alltså vid år 1875. Visserligen noterade banken en liten stegring i kursen för de sista månaderna 1875, men den fäster man sig icke vid, d. v. s. man beräknar den tid, då ingen kursstegring egde rum; men icke den, som just påkallat öfvergång till guldmyntfot.

Komitén slutade sitt arbete i Oktober år 1876. Den högre kursen kunde då räknas endast efter månader. Men vi komma snart till Oktober år 1877, förrän öfvergången till guldmyntfot sker. Den höga kursen har så fortgått två år. Skulle nu icke två års hög utländsk kurs

vara tillräcklig att utöfva inflytande på de inhemska varuprisen? Detta torde icke kunna betvivlas. En klar sak är, att varuprisen icke följa med noteringen på Londons börs af silfverpriset, icke ens med vår banks kursnotering, så att varupriset dag för dag skulle följa dem åt. I allmänhet tror jag saken kan betraktas så, att ett lands mynt icke faktiskt har ett myntvärde, som motsvarar bankernas kursnotering på utlandet, utan vanligen står det faktiska värdet i förhållande till andra länders mynt under dessa noteringar. Således är min öfvertygelse den, att vår silfvermarks nuvarande värde i handel ochandel i förhållande till alla varor i landet, är vida högre än enligt bankens kursnotering. Det är visserligen en stor svårighet att komma till ett värde, som skulle vara ett exakt uttryck af detta myntets faktiska värde, om jag så må kalla det. Men om man endast uppställer en sann princip och bemödar sig att vidhålla den, så har man gjort allt, hvad af en människa kan begäras. Så, om man antager för princip att icke rubba någons eganderätt och bjuder till att göra, hvad man kan för att föverkliga den. Det är således mycket billigt, att man skulle lägga bankens kursnoteringar till grund och taga ett medium af dessa att eliminera hastiga stigningar, som varat blott några dagar eller någon vecka, ty dessa hafva icke kunnat utöfva något inflytande på varuprisena; likaså att man från det resultat, till hvilket man sålunda kommit, afräknar någon procent såsom representerande skilnaden mellan kursnoteringen och myntets verkliga gångbara värde, i förhållande till andra varors värde i landet. Metoderna kunna vara många, men principen kan icke var mer än en; och det vore ingenting att säga om saken, om också metoden skulle visa sig vara bristfällig, endast man skulle vidhålla principen att göra det rätta, såvidt man förmår.

Om man nödvändigt vill öfvergå till francen, ehuru detta på sätt och vis är en fantasi, står alltid vägen öppen, och det är likgiltigt om man öfvergår efter att halft år eller ett år. Må man dock öfvergå dertill såsom föreslås den 1 Juli 1878. Mellantiden kunde då den egentliga guldmarken, som svarar mot silfvermarken, få regera. Den behöfver icke präglas, ty ingen människa begär att få se den. Den kan regera som Dalai Lama i sådan hemlighet att ingen vet, hvar den finnes. Ingen begär för dessa månader metalliskt guldmünt; så länge statskassan tager emot bankens sedlar, gå de förträffligt. Skulle man anse nödvändigt att gifva landets handel och industri en säkerhet mot att banken icke missbrukar sitt monopol på de utländska vaxelkurserna, så kunde man gifva guld i stänger åt den, som det begär, för att exporteras. Det är också mycket beqvämaare och önskligare för exportören att få guld i stämplade stänger, än att få det i mynt, ty de förra gälla öfver hela världen, så godt som mynt. När man sedan öfvergår till francen, måste man visserligen beräkna skilnaden mellan det guldvärde, som nu skulle statueras för marken under dessa månader till den 1 Juli 1878, och det nya myntets guldvärde. Denna öfvergång blir visserligen litet bråkig, men gifver man ut guldsedlar svarande mot den nya myntenheten, så äro de utbytta mot de utelöpande silfversedlarne på ett halft år till det mesta, blott man afpassar tiden rätt och innehåller alla silfversedlar, som flyta in i statskassan, i banken och bankens kontor; och säkerligen skulle icke privatbankerne hafva något emot att utbyta inflytande sedlar emot guldsedlar.

Omförandet af alla offentliga räakenskaper i kronouppbörd, tull, m. m. erbjuder visserligen litet svårigheter, men är procenten jemn, nemligen den procent som utmärker skilnaden emellan den nya myntenheten och den gamla, är saken jermförelsevis lätt och kunde

också kanske, ehuru jag icke vill påstå det, hjälpas endast med att i kejsrerliga senaten markegångsvärdet skulle nedsättas i enlighet med skilnaden mellan de båda myntenheterna, och alla taxor rättas i proportion. Nu undgår man allt detta genom att utan vidare höja skatterna. In summa, om också svårigheterna vore än större, så är detta icke något skäl, att förbigå rättvisan.

Men jag har icke något hopp om, att med min ringa röst kunna något till saken verka. Jag vill därför icke ens något yrka, utan jag slutar endast med att inlägga min allvarliga protest mot hvad som sker.

- 10 Herr *Snellman*: Ödmjukast anhåller jag att mot herr Mechelins anförande få nämna att jag ingalunda yttrat någon förvåning öfver, att många aktade män varit blinda för rättvisans kraf. Jag yttrade min förvåning öfver, att allvarlige, aktade personer satt sig ned att söka efter, om den stegrade kursen verkat någon förändring på varuprisen i vårt land. Det var detta, som jag förvånade mig öfver. Om jag har orätt uti denna förundran, må så vara; men jag förstår icke, att icke saken är så klar för enhver, att alla undersökningar äro obehöfliga. Jag har dessutom blifvit, såsom jag finner, missförstådd i afseende å mitt yttrande, huru i min tanke öfvergången till guldmyntfot borde ske. Min mening var icke den att öfvergången till guldmyntfot skulle ske för den 20 1 Juli 1878, — utan att förändringen af myntenheten från mark till franc skulle sparas dertill, men att öfvergången till guldmyntfot borde ske så snart som möjligt efter en konverteringskurs, hvilken skulle öfverensstämma med markens faktiska värde. När vid anförda tid den nya myntenheten, francen, införes, skulle skilnaden vara gifven mellan den och den imaginära guldmarken, till hvilken man nu kommit vid öfvergången till guldmyntfoten. Hvad föröfrigt herr Mechelin anført, att man endast då skulle iakttaga hvad rätt är, om man skulle låta alla nuvarande borgenärer och gäldenärer njuta utaf den kursskilnad 30 mellan silfver och guld, som kan komma att existera tre, fyra, fem ja tio år framåt, så är detta enligt min tanke grundfalskt. Borgenärer och gäldenärer hafva icke avslutat ett kontrakt i den förhoppning, att någondera skall vinna på myntvärdets stigande eller fallande. Båda ingå kontraktet i den fasta förtröstan, att myntvärdet förblir orubbadt. Har någon spekulerat på ett stigande eller fallande, så är det en sak, som icke angår någon menniska, och derom behöfva statsmakterne icke bekymra sig. Har myntvärdet fallit mot deras förmodan, såsom hos oss skett, så är detta en landsolycka, såsom jag en gång förut 40 anført, fullkomligt lika med en missväxt eller annat allmänt missöde. Det är verkadt af en högre makt. Men sådana spekulationer på myntvärdets stigande eller fallande behöfver man icke bry sig om, och ingen rättvisa fordrar att hvarken borgenärens eller gäldenärens förhoppningar och spekulationer i detta fall skola genom lag tillförsäkras ett framtida bestånd. Således anser jag den invändningen fullkomligt obefogad. Vore möjlighet att få ärendet återförvisadt till utskottet förhanden, skulle jag ovillkorligen yrka derpå och tillika på, att utskottet måtte helt och hållet skilja från hvarandra de två olika sakerna, öfvergången till guldmyntfot och införande af en ny myntenhet. De hafva icke med hvarandra att skaffa. Stadgandena angående 50 dem kunna möjligen ingå i samma författning, men bäst hade varit, om från första stunden man hade fått två författningar. Införandet af guldmyntfot bör enligt min tanke ske genast, sålunda ett utmyntning af silfver stoppas och att silfverrubelns gångbarhet nedsättes i likhet med silfver marken, till hvad som för ett skiljemynt kan vara skäligt, då deremot bankens sedlar i den allmänna rörelsen representera det nya

guldmyntet. Det är visst så, att det kan anses för mycket irrationellt, att man har en guldmyntfot utan guld; men jag anser det för en tid framåt hafva ingenting att betyda. Guldmarken kan slås till det värde, som konverteringskursen bestämmer, men detta vore en onödig omgång, om man framdeles skall antaga en ny myntenhet och åter slå nytt mynt.

Huru åter konverteringskursen skall bestämmas, är väl svårt att besvara. Min öfvertygelse är den, att man bör förfara tväremot komiténs förslag. Det är den period, under hvilken kursen stigit, som vållat öfvergången itll en ny myntfot eller önskvärdheten deraf; det är därför denna period man bör taga i betraktande; icke tiden före densamma till hösten 1875, utan från hösten 1875 till nuvarande tid. Låt vara att man lägger bankens å vista medelkurs till grund och tager medium af dessa bankens kursnoteringar, såsom jag hade äran nämna, med eliminerande af alla hastiga stegringar, som varat endast en kort tid och icke kunnat något inverka på myntets gångbara värde, och att man, sedan man kommit till ett medeltal, ännu från detta afräknar något procenttal såsom representerande skilnaden emellan kursnoteringen och silfvermarkens gångbar värde i förhållande till andra varuvärden, så kommer man väl att förfara något på måfå; det kan icke 10
hjelpas; men man har då bjudit till att komma till en konverteringskurs, sådan som den borde vara, för att öfverensstämma med rättvisan. Det säges, att man, hvilket jag blott dunkelt erinrar mig, har noggranna beräkningar öfver, huru hastigt en stigande eller fallande kursnotering inverkar på varuprisen i ett land. Deruti borde man då hafva haft en ledning, för att söka det procenttal, hvarmed det ur kursnoteringen funna till markens faktiska värde. Man hade då gjort sitt bästa, och deröfver kan ingen mensklig förmåga gå. Jag tror det förhåller sig så med all mensklig rättvisa, att den i praktiken endast kan komma till ett närmande. Det måste engång på öfverläggningen göras ett slut, sedan man nemligen använt all förmåga, för att komma till ett slut, som 20
vore öfverensstämmande med det rätta. När menniskan kommit dit, så måste hon befalla sin själ i Guds hand och tro, att det rätta är fullgjordt; ty sådan är mensklig ordning, sådan är mensklig förmåga; längre kan man icke komma.

Herr *Snellman*: Då det blifvit fråga om den s. k. myntreformen af 1865, anhåller jag ödmjukast få anmärka, att det högst oegentligt, som denna affär fått namn af myntreformen. Det har kanske missledd många. Då reformerades platt ingenting. Det var redan förut bestämdt att marken skulle blifva vår myntenhet. Det var också blott en nominell 40
förändring att sätta marken i stället för 25 kopek, men ingen reform skedde; ingen lag förändrades; ingen ny lag stiftades, lagen fann till förut. Hela den s. k. reformen bestod deri, att det sades, att banken skall inlösa sina sedlar enligt hvad lag bestämmer. Detta var ingen reform. Der förelåg lag och det påbjöds endast att lagen skulle iakttagas. Nu är frågan en helt annan. Här föreligger ny lag. Ett nytt lagligt myntvärde skall införas i stället för det gamla. Allt detta är en stor skilnad. Herr Mechelin syntes vilja påstå att sjelfva öfvergången till guldmyntfot, huru den än göres, innebär ett våld mot, ett intrång på eganderätten. Det är mycket sannt att det innebär ett intrång mer eller mindre därför, att mensklig förmåga icke räcker till att göra öfvergången precis sådan, att det icke skulle kunna sägas, att den bort ske 50
annorlunda. Men i princip innebär den icke något intrång. I evärdliga tider har det ansetts och med rätta, att hvarje regerings skyldighet är att upprätthålla myntvärdet, såsom bas för allt ett folks välförstånd. När en regering så gör, åtminstone bjuder till att göra det, fullgör den sina

enklaste pligter. När myntvärdet har rubbats af orsaker, oberoende af regeringen och folket, så vore det högst illa, om icke regeringen och folket, så vore det högst illa, om icke regeringen skulle bjuda till att sätta en gräns mot denna rubbning. Allt i detta land, likasom under alla förhållanden, hafva ingått i transkationer, baserade på denna förutsättning, att myntvärdet skall blifva bestående. När det har varit omöjligt att hindra rubbningen, så handlar således regeringen, och ständerna, då ständerna bertill bifalla, i allas intresse, när en gräns sättes för denna myntvärdets rubbning. Man gör hvad alla åsyfta.

10 Detta kan icke kallas att göra något intrång på eganderätten. Men att vid detta hämmande af myntvärdets fallande träffa på det precis matematiskt rätta, så att man skulle vara säker på att göra öfvergången vid en konverteringskurs fullkomligt öfverensstämmande med myntets gångbara värde, det kommer alltid att blifva omöjligt; och så tillvida kan en sådan öfvergång innebära vinster och förluster. Detta är något som icke kan hjälpas. Men endast man bjuder till, att träffa detta gångbara värde, icke godtyckligt statuerar ett nytt grundlöst värde, är allt gjordt, som kan fordras.

20

139 YTTRANDE VID LANTDAGEN 24.V 1877

Protokoll fördt hos Finlands ridderskap och adel

Herr *Snellman* erhöll härvid ordet och yttrade: Förevarande förslag får jag på det allvarligaste tillstyrka, emedan erfarenheten i vårt land förut tillräckligt lärt att ett stadgande, sådant det angående silfverrubelns gångbarhet ingår i myntförfattningen, måste leda till spekulation. Jag vet väl icke hvar silfverfublar kunna uppletas; men det är nog troligt att

30 det finnes dem, som skola hitta på dem; och kunna de påhittas, så är det säkert att spekulation skall komma att ega rum. Isynnerhet ligger *Wiborgs stad* så lämpligt till för rörelsen på *Petersburg*, att man der kommer att begagna tillfället, såsom man också tidigare gjort. Detta inträffade år 1865. Samma dag förordnandet om bankens öppnande för silfverutvexling blef gällande, nödgades kejsrerliga senaten sammanträda, för att öfverlägga om undernådig framställning till förändring af stadgandet, angående ryska småmyntets gångbarhet i landet. Det var icke alltför många dagar, som förflöto emellan kejsrerliga senatens hemställan till *Hans Majestät* och en författning, hvilken

40 ändrade detta stadgande. Men de få dagarne voro tillräckliga, för att en spekulation i temligen stor skala, jag skulle tro på 20 000 rubel, försiggick. Den skedde i *Wiborg sålunda*, att der betalades tullafgifter i ryskt småmynt. Tullförvaltaren hade den godheten att underlätta affären derigenom, att han mottog myntet oräknadt i påsar med försegling. Påsarne insattes på ränteriet. Mot hans förfarande ansågs af advokatfiskalen i tulldirektionen icke någon anmärkning kunna göras. Kunna nu silfverrublar åtkommas, så är jag öfvertygad att samma spekulation komme att förnyas. Betydliga partier af småmynt fördes också in, äfven efter stadgandets förändring, för att i smått användas

50 på andra orter i landet ända upp till *vestra kusten*. Jag önskar således, att detta utskottets förslag måtte vinna ständernas bifall och ännu mera, att styrelsen måtte fästa mycket afseende på detsamma och, om möjligt genast vidtaga åtgärd i öfverensstämmelse dermed.